

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาระบบสนับสนุนผู้เรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ในการศึกษาทางไกล

สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

The Development of Electronic Learner Support System in Distance Education

For Sukhothai Thammathirat Open University's Undergraduate Students

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนัทภรณ์ ฉัตรภักดิ์รัตน์

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี 2559

(ประเภทการศึกษาทางไกล)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทสรุปผู้บริหาร

[Executive Summary]

1. ความนำ

การศึกษาทางไกล (Distance Education) เป็นแนวคิดของการจัดการศึกษา ที่ตอบสนองต่อปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต ที่ถือว่าการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต ซึ่งการจัดการศึกษาในรูปแบบดังกล่าว มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชนับว่าเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย ที่ใช้ระบบการศึกษาไทย โดยมีความมุ่งหมายพัฒนาคุณภาพของประชาชน และขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนทั่วไป ให้สามารถเข้ารับการศึกษได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องตลอดชีวิต ถือว่าเป็นวิถีแห่งการศึกษารูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยให้มนุษย์ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ลดข้อจำกัดในเรื่องของเวลา สถานที่ วิธีการและช่องทางการสื่อสาร แต่สิ่งที่เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล คือการบริหารเวลาและการควบคุมตนเอง เนื่องจากผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกลส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน มีภารกิจและงานอาชีพที่ต้องรับผิดชอบ หรือผู้เรียนบางกลุ่มอาจเคยหยุดพักการศึกษาไปในระยะเวลาหนึ่ง และเมื่อกลับมาเริ่มต้นศึกษาอีกครั้งอาจจะยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับระบบการเรียนการสอนได้ ส่งผลให้เกิดความท้อแท้และหมดกำลังใจในการเรียนได้ ยิ่งไปกว่านั้นจากการศึกษาของ Ufi/learndirect and Kineo (2007) กล่าวถึงอีกหนึ่งสาเหตุที่ส่งผลทำให้ผู้เรียนหยุดเรียนหรือเลิกเรียนกลางคันว่า นักศึกษาวัยผู้ใหญ่เป็นกลุ่มที่มีเวลาจำกัดสามารถอดทนต่อการรอคอยหรือความล่าช้าได้น้อย ซึ่งหากไม่ได้รับการที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงทีเมื่อประสบกับอุปสรรคทางการเรียน หรือขาดการมีปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม ก็อาจเป็นหนึ่งในสาเหตุสำคัญที่ทำให้เลิกเรียนได้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญของมหาวิทยาลัยที่จะออกแบบและพัฒนาระบบที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนผู้เรียนในการศึกษาทางไกล โดยเป็นระบบที่รวบรวมและนำเสนอข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับวิธีการเรียนในระบบการศึกษาทางไกลซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษามีข้อมูลที่เพียงพอต่อการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยสามารถเข้าถึงข้อมูลผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบนอกเหนือจากการที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลได้ด้วยตนเองแล้ว ยังเป็นระบบที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนว่าจะสามารถประสบความสำเร็จทางการเรียนในระบบการศึกษาทางไกลตามที่มุ่งหวังไว้อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนผู้เรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ในการศึกษาทางไกลสำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการสนับสนุนผู้เรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ในการศึกษาทางไกล สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. เพื่อศึกษาความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบสนับสนุนผู้เรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ในการศึกษาทางไกล สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. เพื่อสร้างระบบสนับสนุนผู้เรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ในการศึกษาทางไกล สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. เพื่อศึกษาผลการใช้ระบบสนับสนุนผู้เรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ในการศึกษาทางไกล สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

3. วิธีดำเนินการวิจัย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการสนับสนุนผู้เรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ในการศึกษาทางไกล สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบสนับสนุนผู้เรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ในการศึกษาทางไกล สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ระยะที่ 3 สร้างระบบสนับสนุนผู้เรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ในการศึกษาทางไกล สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ระยะที่ 4 ศึกษาผลการใช้ระบบสนับสนุนผู้เรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ในการศึกษาทางไกล สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

4. ข้อค้นพบที่สำคัญ

4.1 นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในระบบการศึกษาทางไกล ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีช่วงอายุที่ลดลง ข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาเกี่ยวกับอายุพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีช่วงอายุจัดอยู่ในยุคเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) มากที่สุด (ร้อยละ 63.10) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี 2524 – 2544 เดิมโตมาพร้อมกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ชอบที่จะรับรู้ข้อมูลในรูปแบบของภาพ กราฟิก และข้อความ และนิยมเชื่อมต่อเข้าถึงโลกออนไลน์ผ่านโทรศัพท์เพื่อใช้งานบล็อก เฟซบุ๊ก และยูทูป ดังนั้นการออกแบบสื่อการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อนักศึกษากลุ่มดังกล่าว จึงควรออกแบบให้ตอบสนองต่อพฤติกรรมและธรรมชาติการเรียนรู้ของนักศึกษา

4.2 การออกแบบและพัฒนาระบบการให้บริการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องคำนึงพัฒนาระบบการให้บริการที่เข้าถึงได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน รองรองรับทุกระบบปฏิบัติการ และสามารถแสดงผลบนทุกอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

4.3 การเตรียมความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบเครือข่าย และบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานการสนับสนุนผู้เรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ในการศึกษาทางไกลประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. ข้อเสนอแนะสู่การนำไปปฏิบัติ

5.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้จำเป็นต้องวิเคราะห์พฤติกรรมการรับรู้สื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป ปรับเปลี่ยนรูปแบบและความยาวในการนำเสนอเนื้อหาให้สั้น กระชับ และชัดเจน ได้เน้นการสื่อความหมายด้วยภาพมากกว่าตัวอักษรหรือข้อความ และเปิดช่องการเข้าถึงสื่อที่หลากหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสังคมออนไลน์

5.2 ปรับปรุงเว็บไซต์ที่ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนผู้เรียนให้อยู่ในรูปแบบของเว็บแอปพลิเคชัน ที่บุคลากรในหน่วยงานสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อมูลให้ทันสมัย และง่ายต่อการเข้าถึงผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

5.3 มหาวิทยาลัยควรรวบรวมและจัดทำแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนผู้เรียนที่เป็นศูนย์กลางอยู่ที่ใดที่หนึ่ง โดยแหล่งข้อมูลนี้รวบรวมข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการสนับสนุนผู้เรียนจากทุกหน่วยงาน เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงและสืบค้นได้ง่ายด้วยตนเอง